

Carinski sustav Republike Hrvatske

Lisjak, Darian

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:511301>

Rights / Prava: [In copyright](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2021-01-22**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
„Dr. Mijo Mirković“

DARIAN LISJAK

CARINSKI SUSTAV
Završni rad

Pula, 2018.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
„Dr. Mijo Mirković“

DARIAN LISJAK

CARINSKI SUSTAV
Završni rad

JMBAG: 0303056568, redoviti student

Studijski smjer: Ekonomija

Predmet: Međunarodna tržišta i poslovanje

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Ekonomija

Mentor: izv. prof. dr. sc. Daniel Tomić

Pula, rujan 2018.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani _____, kandidat za prvostupnika ekonomije/poslovne ekonomije, smjera _____ ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, _____ dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom _____ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. CARINSKI SUSTAV	3
2.1. RELEVANTNOST CARINA I TARIFA KAO EKONOMSKOG KONCEPTA.....	3
2.2. OSNOVNE DEFINICIJE, PRAVA I OBVEZE	5
2.3. MEĐUNARODNA ŠPEDICIJA	7
2.4. POSLOVI MEĐUNARODNE ŠPEDICIJE.....	9
2.4.1. TARIFNO-KONJUKTURNI POSLOVI	9
2.4.2. OPERATIVNI POSLOVI.....	11
3. CARINSKI SUSTAV EUROPSKE UNIJE	13
3.1. OSNOVNA OBILJEŽJA CARINSKOG SUSTAVA EUROPSKE UNIJE	13
3.2. UPRAVLJANJE CARINSKIM SUSTAVOM EUROPSKE UNIJE	15
3.3. UNUTARNJE TRŽIŠTE EUROPSKE UNIJE.....	18
3.4. SLOBODNA TRGOVINA EUROPSKE UNIJE.....	20
4. CARINSKI SUSTAV REPUBLIKE HRVATSKE	23
4.1. KLJUČNI POJMOVI I INSTITUTI	23
4.2. CARINA I CARINSKI SUSTAV HRVATSKE	24
4.3. REFORMA CARINSKOG SUSTAVA I MEĐUNARODNI UTJECAJI.....	28
4.4. UTJECAJ EUROPSKE UNIJE	31
4.5. NCTS SUSTAV	33
5. ZAKLJUČAK.....	38
LITERATURA	40
POPIS SLIKA	42
POPIS TABLICA.....	43
SAŽETAK	44
SUMMARY	45

1. UVOD

Ova tema obrađuje problematiku carinskog sustava. Riječ je o sustavu koji prvenstveno i uglavnom uređuje odnose među zemljama, u kontekstu razmjene dobara. Sukladno tome, može se s lakoćom tvrditi kako je riječ o nacionalnom sustavu koji uređuje vanjsko-trgovinske odnose neke zemlje ili gospodarstva s ostalim zemljama svijeta.

Iako carinski sustav kao takav ima vrlo dugu povijest istraživanja, smatra se kako predmetna problematika postaje znatno složenija ili kompleksnije tijekom posljednjih nekoliko dekada, točnije od jačanja globalizacije, liberalizacije tržišta, integracija i ostalih procesa. Prema tome, ispravnim se smatra istaknuti kako carinski sustavi poprimaju neki sasvim drugačiji značaj s pojavom suvremenoga doba.

Carinski sustav Republike Hrvatske, s obzirom na njezino punopravno članstvo u Europskoj uniji, treba sagledati s aspekta ove nadnacionalne tvorevine. Sukladno tome, može se istaknuti kako ga obilježavaju posebne odredbe u svezi carinskih odnosa sa zemljama Europske unije, kao i zemljama s kojima Europska unija ima niz trgovinskih sporazuma, te onih ostalih država svijeta.

Smatra se kako je razumijevanje načina funkcioniranja carinskog sustava, kao i temeljnih funkcija istoga, od posebne relevantnosti za povezivanje temeljnih ekonomskih pojmova. Također, stečena saznanja moguće je implicirati na niz praktičnih problema i nedoumica, a u tom kontekstu ponuditi i optimalna rješenja za brojne probleme ove prirode.

Cilj ovoga rada je istražiti osnovne teorijske značajke i specifičnosti u svezi carinskog sustava. Pri tome se misli na značenje istoga, prava i obveze, problematiku međunarodne špedicije i slično.

Svrha ovoga rada je analizirati carinski sustav Europske unije, ali i Republike Hrvatske kao njezine punopravne države članice. Na taj način se predmetna problematika analizira s teorijskog i praktičnog aspekta.

Rad se strukturno sastoji od tri poglavlja, uvoda i zaključka. Prvo poglavlje daje teorijsku analizu carinskog sustava. Namijenjeno je definiranju istoga, određivanju temeljnih funkcija i obilježja, te određenih specifičnosti koje odražavaju njegovu funkcionalnost u praksi. Sljedeće poglavlje obrađuje carinski sustav Europske unije, pri čemu se osim obilježja izdvajaju slobodna trgovina te posebne odredbe. Posljednje poglavlje rada, na vrlo sličan način kao i prethodno, obrađuje carinski sustav Republike Hrvatske.

Metodologija istraživanja utemeljena je na primjeni osnovnih metoda. Misli se pri tome na metodu analize i sinteze, induktivnu i deduktivnu metodu, metodu komparacije i metodu apstrakcije, kao i statističku metodu. Konačni tekst oblikovan je metodom deskripcije. Ovaj rad će približiti sliku funkcioniranja carinskog sustava u Republici Hrvatskoj, a samim time i u Europskoj unji i prikazati njegovu relevantnost. Prikazat će sve njegove postupke, obilježja, probleme i rješenja.

2. CARINSKI SUSTAV

O carinskom sustavu moguće je raspravljati i gledati na razne načine i s različitih gledišta. Carinski sustav je neka vrsta poreza jer država naplaćuje prenošenje, prezalak robe preko carinske crte. Ima puno razloga zašto se carine rabe, ali najčešće država ga primjenjuje za potreba državnog proračuna, uravnoteženje bilance plaćanja, zaštite domaće proizvodnje, odnosno poticanje gospodarskog razvitka, regulira opseg i usmjerava tijek vanjskotrgovinske razmjene. Generalno, riječ je o jednom od vodećih sustava koji obilježavaju neko gospodarstvo i pripadajuće društvo, a čije je ustrojstvo i funkcioniranje uređeno istoimenom politikom nacionalnog karaktera. S obzirom kako je riječ o sustavu, proizlazi kako on integrira čitavi niz subjekata, odnosno dionika kao interesnih skupina, a djeluje u smjeru realizacije njihovih ciljeva i interesa. Prema tome, moguće je govoriti o njegovu ekonomskom, socijalnom i inom karakteru. U suvremenim carinskim sustavima postoji sustav ad valorem. Carina se obračunava i naplaćuje po osnovici koja je određena carinskom vrijednosti robe.

2.1. RELEVANTNOST CARINA I TARIFA KAO EKONOMSKOG KONCEPTA

U praksi se carina često prezentira kao najstariji instrument vanjskotrgovinske politike. Relevantnost istraživanja ove problematike očituje se u mnogočemu. Treba istaknuti kako carine utječu na obujam i vrijednost vanjske trgovine, a time i na razvoj nekog gospodarstva. Prema njezinu značenju, carina se plaća na robu koja prelazi carinske granice.

Tijekom starog i srednjeg vijeka carine su bile davanja koja su na nekom području ubirali vladari, gradovi i crkva na robu u unutarnjem prometu (Enciklopedija, 2019). Često su tijekom evolucije imale značajne pristojbe, odnosno cestarine, mostarine, lučke takse i slično. Kao instrument vanjske trgovine razvijaju se konkretnije tijekom merkantilizma, odnosno u vremenu 17. i 18. stoljeća. Primarna percepcija vezana s njima odnosila se na uvozne carine, koje utječu na smanjenje opsega uvoza.

U počecima razvoja carine su imale fiskalni karakter, a razvojem međunarodne ekonomije dobivaju i ulogu zaštite domaće proizvodnje. U praksi se carine klasificiraju na razne načine. Neki od kriterija podjele i vrsta carina su redom (Enciklopedija, 2019):

- Prema smjeru kretanja robe koja se opterećuje carinom razlikuju se uvozne, izvozne i tranzitne carine;
- Prema načinu odmjeravanja razlikuju se ad valorem, specifične i kombinirane carine. Carine ad valorem ili carine po vrijednosti su one koje se određuju kao postotak vrijednosti uvezene robe navedene u carinskoj deklaraciji. One se objavljuju u carinskoj tarifi. Specifične carine su one koje se utvrđuju kao fiksni iznos po jedinici mjere uvezenoga dobra (npr. kg, komad, m, L);
- Prema učincima koji se žele postići, carine su fiskalne (povećanje državnih prihoda) i zaštitne (štite domaću proizvodnju);
- Prema ekonomsko-političkoj namjeri, razlikuju se preferencijalne, diferencijalne, prohibitivne, retorzivne carine. Preferencijalne su carine posebne snižene carinske stope, koje se obično primjenjuju na uvoz robe iz nerazvijenih zemalja. Prohibitivne carine toliko su visoke da u potpunosti onemogućuju uvoz, a retorzivne se određuju kao uzvrat za nepovoljno postupanje s domaćim izvozom u stranoj državi.

Značaj carina, kao i važnost ove problematike očituje se u nekoliko aspekata. U okviru javnih financija predstavljaju prihode i ubraja se u skupinu neizravnih poreza. Također, one predstavljaju instrument poticanja vanjske trgovine, ali i kontrole iste. Uslijed značaja bivaju i generatorom ekonomskog razvoja neke države, o čemu je već bilo riječi.

Značaj carina u kontekstu trgovine između nekih gospodarstava može se pojasniti i na konkretnim primjerima iz prakse. U tu svrhu moguće je spomenuti aktualni carinski ili trgovinski rat između Kine i SAD-a, koji je započeo 2018. godine, a posljedice ovih zbivanja imaju negativne učinke na svjetsko gospodarstvo, te se često raspravlja o njihovoj dalekosežnosti. Sve je zaočelo prijetnjom američkog predsjednika Donalda Trumpa Kini. U 2017. godini SAD su izvezle u Kinu 129,893 milijarde dolara robe, a uvezle 505,407 milijardi dolara što je uzrokovalo u samo jednoj godini deficit od 375 milijardi dolara. Na osnovu toga SAD je zaprijetio Kini da će uvesti carine na uvoz iz

Kine ukoliko Kina ne pristane na uravnoteženje međusobne trgovinske bilance te smanji američki deficit u trgovini s Kinom (Index, 2018).

Naime, tijekom ljeta 2018. godine SAD prema Kini definira carine na uvoz robe. Ovaj potez procenjen je na 34 milijarde dolara gubitka Kini, a označio je početak carinskog rata među državama. Konkretnije, primijenile su se carine od 25% na uvoz čak 545 artikala iz Kine (Index, 2018). Ubrzo nakon toga Kina najavljuje da će uvesti carine iste tarife na američku robu u jednakoj protuvrijednosti, odmah po nastupanju američke odluke. Konačni ishod rezultirao je uvođenjem carinskih tarifa na robe između ovih trgovinskih partnera, odnosno dviju velesila. Riječ je konkretnije o američkim tarifama na 200 milijardi dolara kineske robe i uzvratnim carinama Kine na 60 milijardi dolara američkih proizvoda (Index, 2018).

Posljedice ovih trgovinskih neslaganja već se osjećaju u međunarodnoj ekonomiji, a stručnjaci upozoravaju na njihovu moguću dalekosežnost. S obzirom da je riječ o gospodarstvima koja se svrstavaju u skupinu najvećih svjetskih sila, kao i gospodarstvima koja predstavljaju vodeće trgovinske subjekte u međunarodnoj ekonomiji, destabilizacija njihovog odnosa proporcionalno utječe na destabilizaciju međunarodne trgovine. Pobjeda SAD-a u ovome neslaganju s Kinom mogla bi poslužiti i kao strategija za buduće trgovinske „pregovore“, između ostaloga i sa zemljama Europske unije. U tom kontekstu govori se o manipulativnom pregovaranju. Jednako tako, treba istaknuti da rast carina na uvezene proizvode povećava njihovu cijenu, što osobito pogađa potrošače. Veći troškovi za većinu dobara smanjuju kupovnu moć građana za ostale proizvode. Moguć je također i scenarij gomilanja uvezene robe ukoliko se ona ne uspije prodati po većoj cijeni, što naposljetku donosi ozbiljne gubitke i troškove gospodarstvima.

2.2. OSNOVNE DEFINICIJE, PRAVA I OBVEZE

U znanosti i praksi postoje brojne definicije carinskog sustava. Unatoč njihovoj brojnosti, moguće je konkretizirati kako se sve slažu oko toga da carinski sustav, ili kako ga neki nazivaju sistem, predstavlja skup propisa koji se odnose na carinjenje robe, carinski nadzor, carinski postupak i slično, a koji vrijede za neko carinsko područje (Jokić, 2007). Pri tome se ne misli samo na nacionalno područje, već je

moгуće govoriti i o onom širem. Također, treba istaknuti kako se svi ti propisi i ostali elementi odnose na postupanja s domaćom i inozemnom robom, odnosno proizvodima i uslugama. Pri razradi osnova carinskog sustava posebnu pažnju treba posvetiti carinskom pravu. Sukladno tome, ukazuje se na značaj interdisciplinarnost pristupa istraživanja i izučavanja ove problematike i predmetnog sustava. Na razini neke države, kao što je i Republika Hrvatska, izvori carinskog prava potječu iz nacionalnog pravnog sustava, koji čine ustav, zakoni, propisi, odredbe i redom dalje. Sukladno tome, može se zaključiti kako neki carinski sustav počiva na načelima, vrijednostima i elementima pravne prirode, a u praksi služi, između ostaloga ekonomskim potrebama.

Važno je naglasiti kako izvore carinskog sustava čine i necarinski propisi, kao i odredbe koje se odnose na izvoz i uvoz roba, plaćanje u odnosima rezidenata i nerezidenata u domaćoj i inozemnoj valuti, odredbe u otkrivanju i sprječavanju kriminalnih radnji, propise o zdravstvenom, sanitarnom i veterinarskom nadzoru te slično (Jokić, 2007.). U kontekstu nekog carinskog sustava potrebno je razraditi čitavi niz područja i elemenata. Uglavnom je riječ o specifičnim odrednicama koje specificiraju te carinske sustave. Međutim, u svrhu razumijevanja istih, kao i središnje problematike posebnu pažnju treba posvetiti i međunarodnoj špediciji, odnosno njezinim poslovima i funkcijama.

Carinski sustav u praksi ima niz značenja, a iz kojih proizlaze njegove temeljne funkcije ili obilježja. Osim što biva u službi predočenja općeg ekonomskog stanja i ustrojstva u nekoj državi, carinski sustav usmjeren je na uređenje trgovinskih i inih odnosa s ostalim zemljama svijeta. Promjene u kontekstu carinskog sustava, u nekom vremenskom razdoblju, svjedoče o napretku države u ekonomskom, odnosno trgovinskom smjeru. Upravo zbog toga, carinski sustav vrlo često predstavlja aktualnu temu u razradi osnovnih ekonomskih obilježja nekog gospodarstva, kao i njegova napretka u nekom vremenu.

2.3. MEĐUNARODNA ŠPEDIICIJA

Pojam špedicije i špeditera potječe od latinskog izraza „espedire“, koji označava otpremu, slanje i slično. Špedicija se svrstava u uslužne djelatnosti, a može se definirati u okviru organiziranja i premiještanja robe u prostoru, kao i koordinacije svih sudionika u premiještanje te robe. Pod aktivnostima ili procesu premiještanja misli se zapravo na osiguranje nesmetanog kretanja robe u okviru čitavog sustava. Kako bi u praksi isto bilo izvedivo, važno je poznavati robu i njezina obilježja, pronaći najpovoljniji kanal i put premiještanja, sredstvo premiještanja, skladištenje robe, kao i osigurati carinske formalnosti, utovar, istovar, kvantitativnu i kvalitativnu kontrolu robe, financiranje i ostale aktivnosti (Vizjak, 2001.).

Sukladno navedenom, ispravno je tvrditi kako špedicija predstavlja kompleksni proces i niz poslova, kao i vrlo dinamično poslovanje, na koje utječe čitavi niz čimbenika. Za učinkovito i efikasno provođenje ovih poslova važno je špediter ima široko znanje u svezi samoga posla, zakona države u kojoj posluje, kao i onih iz kojih roba pritječe, te redom dalje. Špedicija i njezino obavljanje zahtijevaju znanja i o tehnikama međunarodne trgovine, međunarodnim transportnim propisima, trgovačkim propisima, bankarskim, osiguravajućim i carinskim propisima, ekonomiji zemalja, menadžmentu i organizaciji te sličnome. Ujedno je to dodatna potvrda kompleksnosti ovoga poslovanja, kao i dinamičnosti te izazovnosti samoga procesa.

Pojmovi špedicije i špeditera su povezani s obzirom da poslove špedicije obavlja špediter, odnosno privrednik, pravna ili fizička osoba koja se bavi striktno otpremom robe komitenata, u suradnji i uz pomoć ostalih suradnika. Prema tome, u okviru prometne privrede, on štiti interese komitenata, a načlno obavlja prijevoz robe, uz sve dodatne poslove, ovisno i vrsti i obilježjima robe (Vizjak, 2001.). Osim špeditera treba spomenuti i podšpeditera, odnosno osobu na koju je špediter prenijeo izvršavanje ovih poslova.

Špedicija se u naravi dijeli na dvije osnovne vrste, a misli se na nacionalnu i međunarodnu špediciju. Detaljnije o njima slijedi u nastavku (Tablica 1.).

Tablica 1. Nacionalna i međunarodna špedicija

NACIONALNA ŠPEDICIJA	MEĐUNARODNA ŠPEDICIJA
<ul style="list-style-type: none">• Bavi se isključivo organiziranjem otpreme i dopreme robe unutar granica neke države;• Služi se isključivo domaćim prijevoznim sredstvima;• Nacionalni špediter ne može se baviti organizacijom otpreme i dopreme robe u međunarodnom prometu;• U Hrvatskoj posoje dvije nacionalne špedicije – čisti i mješoviti tip nacionalne špedicije.	<ul style="list-style-type: none">• Špedicija koja se bavi organiziranjem otpreme, dopreme, prijevoza i ostalih poslova u međunarodnom prometu roba;• Međunarodni špediteri rjeđe se specijaliziraju za jednu od ovih aktivnosti, a češće se bave svim vrstama i poslovima;• Posjeduje veliko privredno i društveno značenje za neko gospodarstvo;• Poslovanje je znatno opsežnije i složenije nego u nacionalnoj špediciji, a zahtijeva opsežnija znanja, veće napore i iskustvo;• Dijeli se na lučku, kontinentalnu i graničnu špediciju.

Izvor: Zelenika, R., Pupovac, D., Rudić, D. (2001.) Špediter u funkciji logističkog operatora. Pomorski zbornik 38. str. 143.-157.

Važno je istaknuti kako i nacionalna i međunarodna špedicija imaju obilježja složenih i dinamičkih ekonomskih sustava pa ih je kao takve potrebno i proučavati. Naime, međunarodna špedicija sagleda se kao sveukupnost povezanih i međuovisnih aktivnosti, odnosno poslova i funkcija, a osnovni cilj je osiguranje ekonomičnog, racionalnog i sigurnog dopremanja robe, uz zadovoljenje interesa svih sudionika. Jednaki aspekt razmatranja može se implicirati i na nacionalnu špediciju, uz ograničenje unutar jednog mjesta države ili među njima.

U praksi su poslovi špedicije zemalja svijeta vrlo slični s obzirom na ustroj, strukturu djelatnosti i slično. Osnovne razlike među njima očituju se u zakonodavstvu, ali i stupnju razvijenosti. Detaljnije o poslovima i funkcijama međunarodne špedicije, kao kompleksnijeg sustava slijedi u nastavku.

2.4. POSLOVI MEĐUNARODNE ŠPEDICIJE

Poslovi međunarodne špedicije mogu se podijeliti i sistematizirati na nekoliko načina. Jedan od vodećih pristupa sistematizacije je onaj koji razlikuje sljedeće dvije skupine poslova i to (Vizjak, 2001.):

- Osnovne poslove;
- Specijalne poslove.

Osnovni poslovi odnose se na davanje stručnih savjeta i sudjelovanje u pregovorima, zaključivanje ugovora u međunarodnoj prodaji, osiguranje povlastica i drugih pogodnosti od stranih i inozemnih prijevoznika, organizacija zbrojnog prometa, zaključivanje ugovora o prijevozu robe, utovaru, istovaru, pretovaru i sličnim uslugama, zaključivanje ugovora o uskladištenju stvari, zastupanje i obavljanje poslova carinjenja, organizacija distribucije, uzimanje uzoraka i utvrđivanje količine, pribavljanje dokumenata i tranzitnih dozvola, kontrola ispravnosti dokumenata, obračun troškova, izdavanje raznih potvrda, unutrašnje opremanje, ostali uobičajeni poslovi. S druge pak strane, specijalni poslovi podrazumijevaju izdavanje jamčevnih pisama, doleđivanje robe, zaključivanje ugovora o pakiranju, sortiranju i vaganju robe, leasing poslovi, konsignacijski poslovi, inkaso pouzeća, kreditiranje nalogodavca i ostalo. Važno je istaknuti da se u okviru osnovne djelatnosti javljaju dvije skupine poslova. Misli se na tarifno-konjunkturane i operative poslove. Detaljnije o njima slijedi u nastavku.

2.4.1. TARIFNO-KONJUKTURNI POSLOVI

Tarifno-konjunkturani poslovi odnose se na sve one poslove koje specijalizirani odjeli poduzimaju i obavljaju zbog niza ciljeva. Oni se mogu razmatrati kroz (Vizjak, 2001.):

- Unapređenja pozicije na tržištu;
- Pružanje pomoći i savjetovanja komitentima kao vodećim dionicima;
- Pružanje stručne podrške i slično.

Evidentno je kako se oni odnose na niz poslova, koji se mogu raščlaniti na nekoliko osnovnih. Pri tome se misli na istraživanje tržišta, akvizicije, ugovore i ponude te redom dalje. pregled osnovnih poslova, kao i njihovih temeljnih obilježja, koja dočaravaju funkcije međunarodne špedicije u ovome kontekstu, daju se u nastavku (Tablica 2).

Tablica 2. Tarifno-konjuktorni poslovi

POSLOVI	OBILJEŽJA
Istraživanje tržišta	<ul style="list-style-type: none"> • Prikupljanje informacija o ponudi i potražnji; • Prikupljene i obrađene informacije osnova su odlučivanja, poduzimanja akcija i poslovanja .
Akvizicija	<ul style="list-style-type: none"> • Skup poslova za privlačenje i zadržavanje komitenata; • Posebna pažnja posvećuje se onim postojećim i potencijalnim.
Ugovori i ponude za obavljanje špeditorske usluge	<ul style="list-style-type: none"> • Konkretni poslove, opći ili specifični; • Kod komitenata s kojima postoji dugotrajna tradicija poslovanja ponude su povoljnije, a odnosi bolji; • Ugovori koji se sklapaju određuju sve specifičnosti i obveze obaju strana.
Stručni savjeti i informacije	<ul style="list-style-type: none"> • Konzultativne aktivnosti špeditera.
Instradacija	<ul style="list-style-type: none"> • Određivanje prijevoznog puta i sredstva; • Osnova za odabir optimalnog rješenja.
Refakcija, stimulacije i agencijske provizije	<ul style="list-style-type: none"> • Povrat dijela preplaćenih prijevoznih troškova; • Odnosi se i na stimulacije te provizije.
Reklamacije	<ul style="list-style-type: none"> • Reklamacije na osnovu ugovornih specifičnosti.

Izvor: Vukasović, M. (2015.) *Implementacija NCTS sutava u carinski sustav Republike Hrvatske*. Dostupno na: <https://repozitorij.fpz.unizg.hr/islandora/object/fpz:116/preview> (26.08.2018.). str. 9.

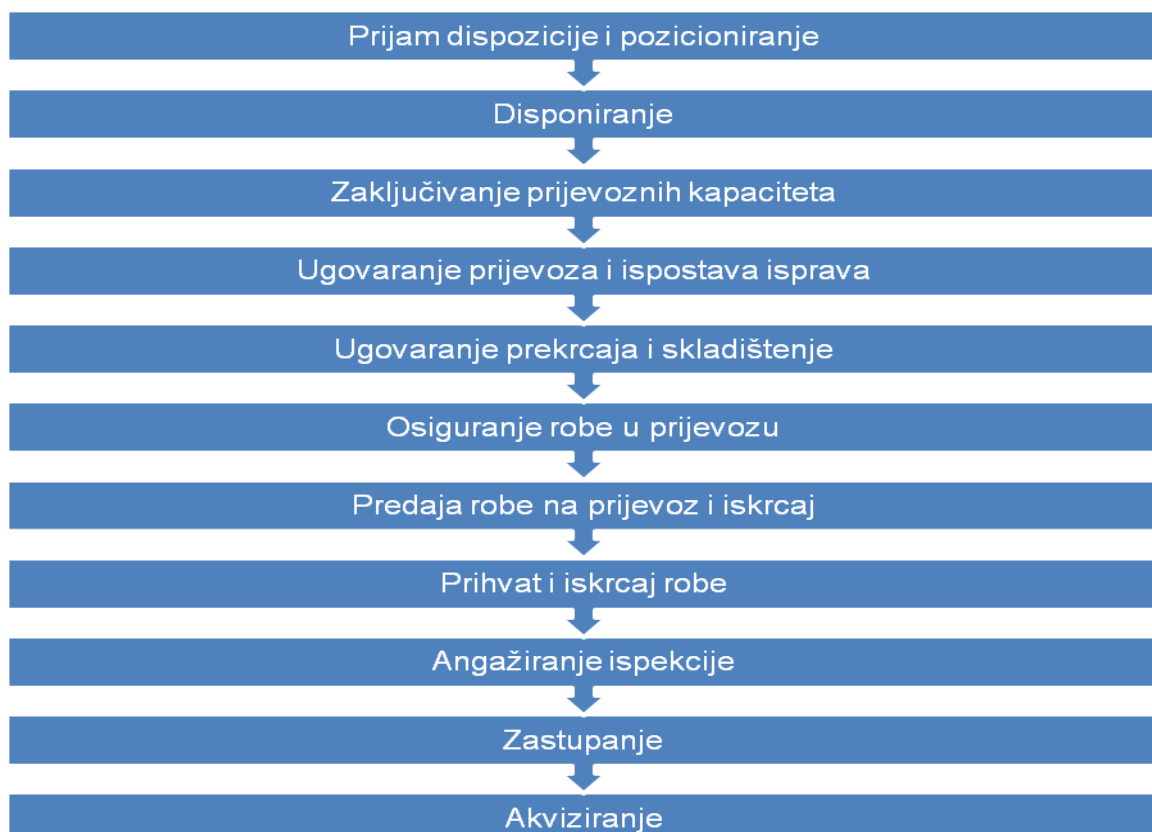
Iako se ove dvije skupine poslova izdvajaju zasebno, a kao takve i proučavaju, bitno je naglasiti da su one međusobno usko povezane. Može se zapravo reći da se operativni poslovi nadovezuju na tarifno-konjunkturane, a kako bi isto bilo jasnije u nastavku slijedi njihov sistematizirani pregled.

2.4.2. OPERATIVNI POSLOVI

Operativni poslovi međunarodne špedicije odnose se na poslove koji se obavljaju od strane nadležne osobe, a u izvršenju dispozicije, odnosno otpreme i dopreme robe u međunarodnom prometu. Riječ je o skupu funkcionalnih radnji, koje se izvode u kronološkom slijedi.

Pregled ovih poslova može se prikazati na sljedeći način (Slika 1.).

Slika 1. Operativni poslovi međunarodne špedicije

Izvor: Zelenika, R., Pupovac, D., Rudić, D. (2001.) Špediter u funkciji logističkog operatora. Pomorski zbornik 38. str. 143.-157.

Operativni poslovi, sukladno navedenome odnose se zapravo na uvoz i izvoz roba, odnosno trgovinu robom na međunarodnoj razini, poslove prijevoza robe, sajamske poslove i poslove zbirnog ili grupnog prometa. Ovime se ujedno potvrđuje kako se obje skupine međusobno nadopunjuju i cjelovito pojašnjavaju funkcije međunarodne špedicije, koja čini osnovu za razumijevanje i istraživanje problematike carinskog sustava.

3. CARINSKI SUSTAV EUROPSKE UNIJE

Europska unija ima specifično razrađen carinski sustav. U tom kontekstu treba posebno razmatrati njegova temeljna obilježja koja se mogu generalizirati kroz vladavinu četiri temeljne slobode, postojanje jedinstvenog unutarnjeg tržišta, ali i brojne ugovore te sporazume s trećim zemljama. Tome treba pridodati visoku podršku tehnologije carinskom sustavu, kao i ostala obilježja.

3.1. OSNOVNA OBILJEŽJA CARINSKOG SUSTAVA EUROPSKE UNIJE

Analizirajući povijesni razvoj Europske unije, daje se zaključiti kako je uspostava carinske unije, a time i sustava zapravo jedno od njezinih prvih dostignuća. Osim povijesnog značaja njezina carinskog sustava, treba istaknuti i ulogu istoga u globalnom okruženju današnjice. Carinska unija Europske unije vrlo je razvijena i napredna, a zasniva se na primjeni brojnih pravila na međunarodnu trgovinu, izuzev one koja se odnosi na trgovinu između država članica Europske unije. Carinski sustav Europske unije određuje, između ostaloga, unutarnje tržište EU koje karakterizira slobodno kretanje proizvoda, usluga, kapitala i ljudi. Pri tome se ne misli da je unutarnje tržište EU bez ikakve kontrole, već da ono počiva na drugačijim politikama, pravima, odredbama i redom dalje (Europska komisija, 2014.). Štoviše, unutarnje tržište kakvo postoji na razini EU bilo bi potpuno nezamislivo bez postojanja njezina carinskog sustava.

S gledišta funkcioniranja i ustrojstva carinskog sustava Europske unije treba istaknuti sljedeće činjenice (Šeničnjak, Šoštarić, Zlopaša, 2008):

- Carinskom unijom EU-a na terenu upravlja 28 nacionalnih carinskih službi punopravnih država članica;
- Sve države djeluju integrirano;
- Carinski službenici zaduženi su za nadzor i kontrolu kretanja dobara na vanjskim granicama Europske unije;
- Poseban nadzor odnosi se na granične prijelaze luka, zračnih luka, kopnenih zračnih prijelaza i unutarnje područje;

- U okviru carinskog sustava EU posebna pažnja poklanja se zaštiti domaćih proizvođača, potrošača i ostalih dionika;
- Uvezeni proizvodi koji se prodaju u Europskoj uniji danas su sigurniji po zdravlje i okoliš uslijed kompleksnog i sveobuhvatnog carinskog nadzora;
- U okviru funkcioniranja carinskog sustava Europske unije posebno se nadzore osjetljivi izvoz, a misli se na izvoz poput kulturnih dobara i sličnoga, kao i izvoz otpada;
- Zaštita okoliša jedna je od ključnih stavki koje se razrađuju u okviru carinskog sustava Europske unije, a odnosi se uglavnom na nadzor trgovine životinama, biljkama, drvnom građom i proizvodima od drva te slično;
- U okviru komercijalnog prijevoza također se provodi opsežna kontrola, a uglavnom je riječ o provjeri putnika da li nose nezakonitu i opasnu robu;
- Provjera dokumenata i provedba redovne kontrole putnika nije u nadležnosti carinskih službenika već granične policije.

Ovo su tek neka osnovna obilježja carinskog sustava Europske unije, koja potvrđuju njegovu kompleksnost i multidimenzionalnost. Iz njih se daje proizvesti nekoliko konkretnih zaključaka koji ukazuju na kritična područja poput zaštite okoliša, sigurnosti i sličnoga. također, moguće je zaključiti kako se u okviru carinskog sustava primijenjuju drugačije odredbe i prava na primjeru trgovine između zemalja članica Europske unije, kao i one trgovine koja se odnosi na države članice EU i ostale države svijeta.

Europska komisija, u okviru carinskog sustava, posebno je orijentirana poduzećima, odnosno pojednostavljenju i usklađivanju međunarodne trgovine. Misli se pri tome na usklađivanje praksi i formalnosti, razvoj novih politika koje će podržati učinkovito i efikasno poslovanje te slično. Europska komisija također osigurava davanje savjeta i provedbu cjelovitog informiranja o prijevozu robe, skladištenju, pravima i obvezama, carinama i sličnome. Ona kontinuirano radi na ažuriranju i automatiziranju postupaka kojima će unaprijediti međunarodnu trgovinu i funkcioniranje predmetnog sustava. Na razini Europske unije sve se češće provode i razne inicijative i programi ove prirode. Pri tome treba spomenuti Program carinske sigurnosti EU-a obuhvaća suradnju s globalnim trgovinskim partnerima radi osiguranja sigurnih međunarodnih lanaca

opskrbe, kao i kvalitetno funkcioniranje unutarnjeg tržišta Europske unije. Pri tome, pouzdani trgovci prikupljaju potvrde o tome da zadovoljavaju stroge kriterije u svezi poštivanja carinskih propisa, vođenja evidencije, financijske solventnosti i standarda sigurnosti te zaštite. Program se provodi od 2008. godine (Europska komisija, 2018).

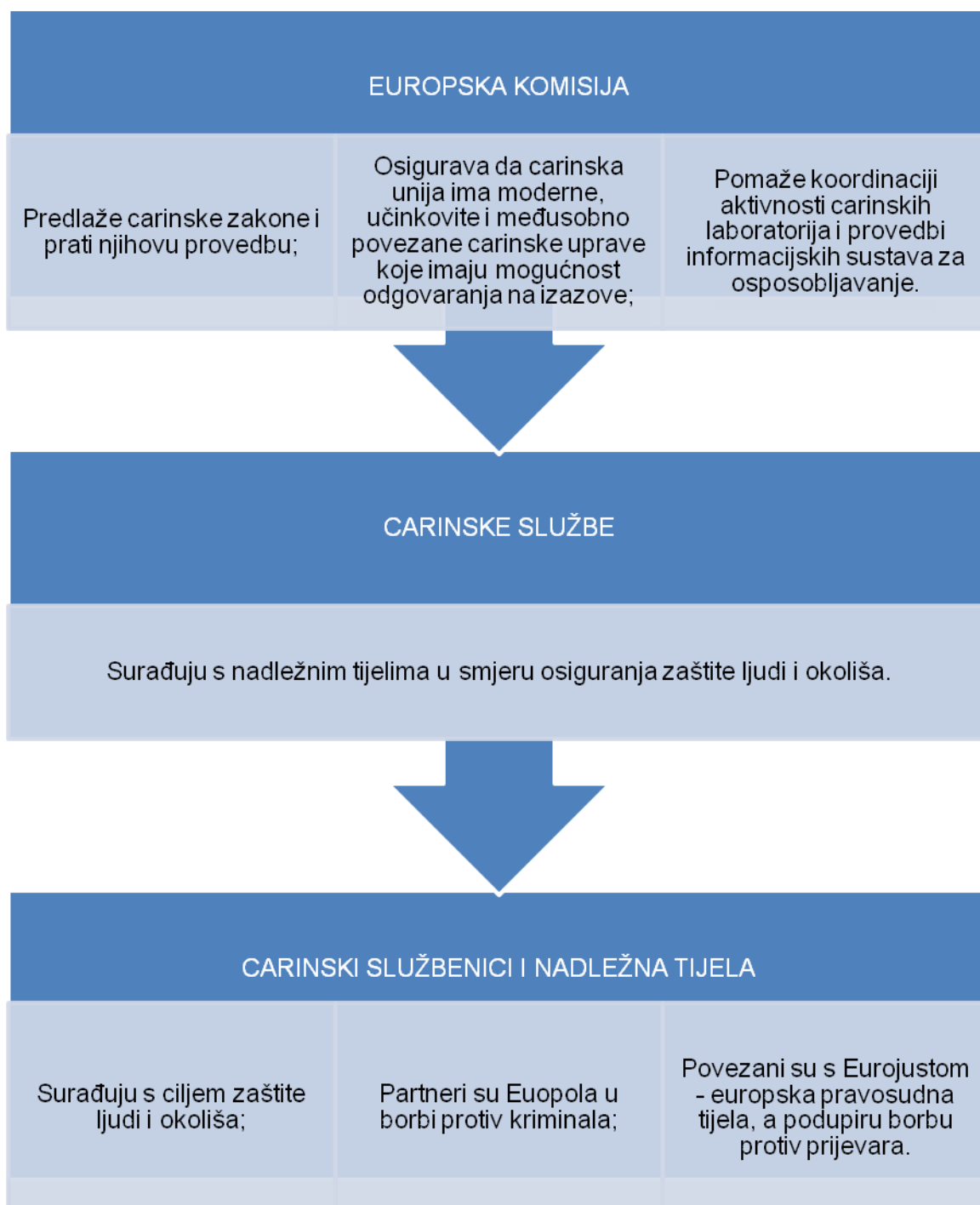
Treba istaknuti kako se na razini EU gotovo $\frac{3}{4}$ uvoza ne plaća, u smislu davanja za carine ili se eventualno plaćaju smanjene carine, čija prosječna stopa iznosi tek 1,2%. Međutim, činjenica je kako carinski sustav biva važan izvor financijskih sredstava proračuna EU, a što potvrđuju podaci koji svjedoče o tome kako se ovim putem naplaćuje preko 20 milijardi eura godišnje. Pri tome, države članice zadržavaju 25% za pokrivanje troškova naplate, a ostatak se prenosi u proračun EU, te se tim sredstvima financiraju razne potrebe (Europska komisija, 2014.). U kontekstu razrade osnovnih obilježja carinskog sustava Europske unije svakako treba istražiti pristup upravljanja carinskim sustavom Europske unije. Pored toga, važno je razmotriti odnos carinskog sustava i građana Europske unije, kao i unutarnje tržište Europske unije te trgovinu s ostalim zemljama.

3.2. UPRAVLJANJE CARINSKIM SUSTAVOM EUROPSKE UNIJE

Carina, odnosno carinski sustav Europske unije odnosi se na niz područja, a što ukazuje na kompleksnost same problematike. Pri tome treba istaknuti carinske tarife, razvrstavanje robe, pravila o podrijetlu, putnike unutar i izvan EU, online kupovinu, dopuštenu i nedopuštenu robu pri prelasku vanjskih granica EU, zakonodavstvo, financiranje i slično. Funkcioniranje i specifičnosti svih područja predmet su zanimanja carinske politike, njezina zakonodavstva i vodećih dionika.

Carinska politika isključivo je u nadležnosti i domeni Europske unije. Kao takva predstavlja jednu od vodećih politika koja ima široki značaj. Unatoč tome, treba naglasiti kako se provedba carinske unije, a time funkcioniranje carinskog sustava ove nadnacionalne tvorevine zasniva na partnerstvu s državama članicama između njih (Europska komisija, 2018). Način funkcioniranja carinske unije može se dočarati na sljedeći način (Slika 2.).

Slika 2. Ustrojstvo i funkcioniranje carinske unije EU

Izvor: Izrada autora prema: Europska komisija (2014.) *Politike Europske unije*. Luksemburg: Ured za publikacije Europske unije. str. 5.

Vidljivo je kako je carinska unija sastavljena od carinskih sustava svih država članica, a pri tome odražava carinski sustav ove nadnacionalne tvorevine. Organizacija i funkcioniranje istoga zasniva se na povezanosti i suradnji nekoliko hijerarhijskih razina, pri čmu su obveze i prava svake od njih cjelovito razrađene. Važno je

istaknuti kako se carinski sustav EU temelji na Rimskom ugovoru iz 1957. godine kojim je pokrenuta carinska unija u to vrijeme. Međutim, osim njega treba spomenuti i ostale dokumente, poput Ugovora o funkcioniranju Europske unije na kojem počiva način funkcioniranja slobodnog tržišta te ostale.

Osim što se u okviru carinskog sustava primijenjuju svi važniji akti Europske unije, u njegovu svakodnevnom funkcioniranju i nadzoru sudjeluju i sva vodeća tijela. O funkcijama Europske komisije već je bilo riječi, a još treba spomenuti i Vijeće Europske unije, koje odlučuje o tome koje će se carine naplaćivati. Ono surađuje s Europskim parlamentom, a zajedno su zaslužni za nadzor carinske suradnje između država članica i između država članica te Europske komisije (Europska komisija, 2014.). Zajedničkom trgovinskom politikom zapravo se specificiraju trgovinski odnosi Europske unije s trećim državama, a pri tome podupiru zajednički uvozni i izvozni režimi EU-a. Carinski zakonik jedan je od temelja carinskog sustava Europske unije. Njega dogovaraju Europski parlament i Vijeće Europske unije, a na poticaj Europske komisije, koja zajedno s nacionalnim carinskim tijelima provodi njegovu reviziju kada se za to javi potreba. Ujedno je to još jedna potvrda važnosti suradnje između vodećih tijela Europske unije, kao i svih država članica.

Carinska politika i carinski sustav temelje se na zajedničkim ciljevima, a oni su rezultat svih onih interesa pojedinačnih nacionalnih carinskih sustava. Danas se oni odnose na sljedeće (Europska komisija, 2018):

- Reviziju upravljanja carinskom unijom;
- Modernizaciju pravnog okvira, uključujući jačanje područja poput upravljanja rizikom ili zaštite i sigurnosti;
- Proširenje uporabe europskih elektroničkih informacijskih sustava;
- Poboljšanje jedinstvenog tržišta u području carinjenja robe.

Carinski sustav namijenjen je realizaciji vodećih ekonomskih ciljeva Europske unije, no pri tome ne treba umanjiti ni doprinos realizaciji onih ostalih. Pri tome se misli zapravo na socio-kulturne i ekološke ciljeve, što potvrđuje doprinos carinskog sustava održivom razvoju EU i njezina društva. Sukladno tome, kao što je već i istaknuto, treba spomenuti zaštitu potrošača, pravo na informiranje i savjetovanje, zaštitu čovjekova zdravlja, osiguranje sigurnosti podataka i ljudi, zaštitu okoliša i slično.

3.3. UNUTARNJE TRŽIŠTE EUROPSKE UNIJE

Unutarnje tržište i slobodna trgovina mogu se uzeti kao osnovna obilježja, ali i specifičnosti carinskog sustava ili unije EU. kada je riječ o jedinstvenom unutarnjem tržištu Europske unije, treba također istaknuti kako ono predstavlja osnovu europske integracije, odnosno jedan od temelja Europske unije. Upravo zbog toga, u ovome radu pridaje mu se posebna pažnja. Jedinstveno unutarnje tržište EU načelno osigurava ravnopravnu konkurenciju svih subjekata ovoga područja, ali doprinosi izgradnji i jačanju konkurentnosti EU na međunarodnoj razini. Idea o njegovu stvaranju javlja se tijekom posljednje dekade prošloga stoljeća. Naime, tadašnji predsjednik Europske komisije, Jacques Delors, osmislio je 1993. godine strategiju uspostave zajedničkog tržišta, a prijedlozi istoga sadržani su u takozvanoj Bijeloj knjizi (engl. *Completing the Internal Market*).

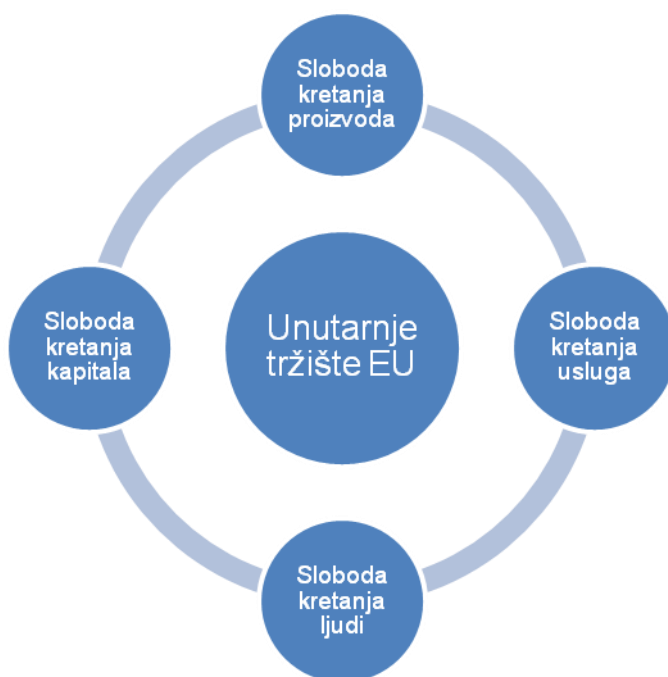
Isti datiraju još iz 1986. godine, kada su spomenuti prijedlozi inkorporirani u Jedinstveni europski akt. Ipak, smatra se kako izvorna ideja u svezi navedenoga, kao i jedan od osnovnih preduvjeta datiraju iz 1968. godine, kada je stvorena carinska unija i kada nastupa ukidanje carina i kvota u trgovini među državama (Štingl, 2013). Upravo se to i uzima osnovom današnjeg jedinstvenog unutarnjeg tržišta EU. U spomenuom razdoblju, pod utjecajem istaknutih događaja, dolazi do usklađivanja svih tehničkih, pravnih, administrativnih, kulturnih i protekcionističkih odredbi, kao i do uklanjanja barijera te restrikcija slobodnog kretanja ljudi, roba usluga i kapitala. u okviru Ugovora o Europskoj uniji, 1993. godine formalno je uspostavljeno jedinstveno tržište. Događaj koji je dodatno ojačao isto i osigurao veću stabilnost te konkurentnost ovoga tržišta, odnosio se na uvođenje eura kao jedinstvene valute plaćanja, 2002. godine. pri tome, misli se na formalizaciju uspostave Ekonomske i monetarne unije (EMU), koja je predstavila oblik jače suradnje država članica.

Načela na kojima počiva unutarnje tržište Europske unije odnose se na (Štingl, 2013):

- Nepostojanje diskriminacije i različitog tretmana domaćih i inozemnih, odnosno uvezenih proizvoda;
- Obveza uzajamnog priznavanja – proizlazi iz prakse Europskog suda pravde, a povezano je s prethodnim načelom.

Na načelima i obilježjima ovoga tržišta zapravo počiva gospodarstvo Europske unije generalno. vodeći motiv njegova osnivanja, a ujedno je i jedan od motiva današnjice, odnosio se na osiguranje slobode kretanja dobara, ljudi i kapitala. u tom kontekstu govori se o četiri temeljne slobode unutarnjegtržišta Europske unije, koje ga ujedno i obilježavaju (Slika 3.).

Slika 3. Temeljne slobode unutarnjeg tržišta Europske unije

Izvor: Štingl, K. (2013.) *Unutarnje tržište Europske unije i temeljne slobode*. Dostupno na: <http://www.iusinfo.hr/DailyContent/Topical.aspx?id=14613> (28.08.2018.).

Sloboda kretanja robe odnosi se na ukidanje carina i pristojbi s jednakim učinkom, kao i na usvajanje jedinstvene ili zajedničke carinske tarife prema trećim državama. Tome treba svakako pridodati i kontrolu te zabrane količinskih ograničenja i mjera, reformu državnih monopola i slično. Na taj način osigurano je slobodno kretanje roba, pod jednakim uvjetima, što u naravi podrazumijevanje ukidanje svih ograničenja i restrikcija. Sloboda kretanja usluga odnosi se na jednako pravo svih subjekata u kontekstu pružanja usluga diljem Europske unije. Uslijed navedenoga, doprinosi se očituju na strani poslovnih subjekata, ali i kupaca odnosno potrošača, koji koriste pogodnost veće ponude, odnosno izbora usluga.

Sloboda kretanja ljudi ili osoba sljedeći je element unutarnjeg tržišta Europske unije. Ova temeljna sloboda odražava slobodan boravak, rad i kretanje državljana ili građana Europske unije na njezinu čitavu teritoriju. Posljednja je sloboda kretanja kapitala. Ona se odnosi na uklanjanje prepreka u kretanju kapitala unutar EU, kao i na zabranu svih ograničenja kretanja kapitala između država članica i trećih zemalja, što osigurava slobodan pristup financijskim uslugama na ovome tržištu.

3.4. SLOBODNA TRGOVINA EUROPSKE UNIJE

U kontekstu trgovinske politike Europske unije, ovaj nadnacionalna tvorevina potpisnica je niza trgovinskih sporazuma s državama članicama, kandidatkinjama i ostalim državama svijeta. ti sporazumi speificiraju odnose između EU i država potpisnica, a uglavnom se odnose na nešto povoljnije uvjete trgovine i slična pitanja.

Ugovori o slobodnoj trgovini zapravo se odnose na one ugovore koji uređuju suradnju između Europske unije i zemalja postpisnica. Njihova osnovna svrha je reduciranje i otklanjanje trgovinskih barijera, a misli se na uvozne carine i kvote, te unapređenje trgovine i trgovinskih odnosa. Generalno, moguće je govoriti o četiti osnovna cilja ovih ugovora i to (Telebuh, 2016.):

- Ukloniti prepreke izvoznih carina;
- Uklonti uvozne carine;
- Reducirati i otkloniti količinska ograničenja;
- Otkloniti diskriminacijsko oporezivanje.

Danas Europska unija ima brojne ugovore ili sporazume ove prirode, koji uvelike određuju njezin carinski sustav. Točnije, riječ je o 34 ugovora o slobodnoj trgovini, 3 ugovora koja čekaju ratifikaciju i 8 koji su u fazi pregovora. S potpisivanjem nekih od njih započelo se već 70-ih godina prošloga stoljeća, a još uvijek su na snazi. Prikaz ugovora o slobodnoj trgovini, kao i ostalih trgovinskih sporazuma Europske unije slijedi u nastavku (Slika 4.).

Slika 4. Ugovori o slobodnoj trgovini i ostali trgovinski ugovori Europske unije

Izvor: Telebuh, I. (2016.) *Utjecaj vanjskotrgovinske politike Europske unije na vanjsku trgovinu Republike Hrvatske.* Dostupno na: <https://repozitorij.unipu.hr/islandora/object/unipu:1155/preview> (28.08.2018.).

Danim prikazom potvrđuje se kako je vanjska trgovina Europske unije, to jest trgovina EU s ostalim zemljama svijeta uređena brojnim trgovinskim ugovorima. Iako se oni pretežno istražuju pri razradi njezine trgovinske politike, u kontekstu ove problematike također poprimaju osobit značaj, s obzirom da uređuju povlaštene trgovinske odnose i pitanja ove naravi.

Na razini Europske unije moguće je identificirati niz problema ili aktualnosti koje se odnose na carinu i predmetne poslove. Oni su danas česta tema vrhovnih dionika unutar Europske unije. Svakodnevno se vrše mnogobrojne provjere kojim se štite potrošači. Proizvodi koji bi mogli biti opasni ili štetni za zdravlje. Samim time, štite se okoliš i životinje borbom protiv nezakonite trgovine ugroženim vrstama i spriječavanje bolesti biljaka i životinja. Carinska tijela bore se i protiv organiziranog kriminala i terorizma surađujući sa službama zaduženim za politike i imigracije. Prate se i putnici

da bi se spriječilo trgovina ljudi, droge i oružja, a samim time provjeravaju se i velike količine novaca u slučaju da nebi došlo do pranja novca, izbjegavanja plaćanja poreza ili čak financiranje kriminalnih organizacija. Neki od konkretnih primjera su carinski odnosi s Amerikom (sporovi između ovih subjekata), uvođenje novih carina za treće zemlje poput carine na čelik, problem kontrole uvoza robe u svrhu suzbijanja kriminala i ilegalnih radnji te slično.

4. CARINSKI SUSTAV REPUBLIKE HRVATSKE

S obzirom na punopravno članstvo Hrvatske u Europskoj uniji, država se obvezala na prihvaćanje pravne stečevine EU koja se, između ostaloga, odnosi i na pitanje carina, carinskog postupanja i procesa. Sukladno tome, pri analizi carinskog sustava Hrvatske zapravo je riječ o implementaciji osnovnih odredbi, specifičnosti i ostalih obilježja carinskog sustava EU na razinu Hrvatske.

4.1. KLJUČNI POJMOVI I INSTITUTI

U ovome dijelu poglavlja definiraju se temeljni pojmovi koji utječu na kvalitetu razumijevanja carina i carinskog sustava. Misli se pri tome na (Matić, 2004):

- Carinsko područje – cjelokupni teritorij Hrvatske na koji se primjenjuju carine i ostali propisi. Omeđena je graničnom crtom koja se poklapa s onom carinskom i obuhvaća sve dijelove teritorija;
- Carinska uprava – organizacijska jedinica pri Ministarstvu financija, čije su ustrojstvene jedinice Središnji ured i carinarnice;
- Carinski status – razlikuje domaći i inozemnu robu. Domaća je ona koja je proizvedena unutar granica države, odnosno u carinskom području Hrvatske. Inozemna roba je roba iz drugih carinskih područja na koju se primjenjuju carine;
- Carinski dug – točno utvrđena vrijednost uvezene ili izvezene robe i svote carine koju je osoba dužna platiti;
- Uvozna i izvozna carina – carina i ostala davanja čiji je učinak jednak učinku carine, a naplaćuje se pri uvozu robe. Kod izvoza je riječ o izvoznoj carini;
- Dužnik – osoba koja mora platiti carinski dug;
- Carinski nadzor – aktivnosti Carinske uprave usmjerene na poštivanje carinskih i trgovinskih odredbi;
- Carinska provjera – pregled robe, nadzor prijevoznih sredstava, provjera osoba i prtljage;
- Dopušteno carinsko postupanje – stavljanje robe u carinski postupak, unos robe u slobodnu zonu ili skladište, ponovni izvoz iz Hrvatske, uništenje robe ili ustupanje robe u korist države;

- Carinska deklaracija – radnja ili isprava koja neku robu stavlja u carinski postupak. Osoba koja je odnosi je deklarant;
- Podnošenje robe – prijavljivanje robe carinarnici na propisan način;
- Puštanje robe – odobravanje robe od strane carinarnice na daljnju upotrebu i posjedovanje;
- Korisnik carinskog procesa – osoba na čiji je račun prijavljeno carinsko postupanje;
- Korisnik odobrenja – osoba na čiji račun je odobreno puštanje robe;
- Carinska vrijednost – cijena na koju se propisuju carine. U Hrvatskoj je usklađena s GATT;
- Carinsko zastupanje – zakonom je odobreno, a odnosi se na opunomoćenika koji zastupa neku osobu u carinskom postupku.

Navedeni pojmovi i termini dio su hrvatskog zakonodavstva te pomažu razumjevanju i provedbi carinskih procesa u praksi. Detaljnije o carinskom sustavu i carinama u Hrvatskoj slijedi u nastavku.

4.2. CARINA I CARINSKI SUSTAV HRVATSKE

Za razumjevanje carina i carinskog sustava prvo je potrebno razumijevati osnovne pojmove koji su definirani u Carinskom sustavu. Carinski postupak se sastoji od 5 koraka. Prije nego li se počinje sa bilo kojim postupkom, potrebno je podnijeti carinsku deklaraciju, a ona podnosi pisanog oblika, elektroničkom poštom ili usmeno. Pisani oblik je jedinstvena carinska deklaracija (JCD), koja se može podnijeti u redovitom i pojednostavljenom obliku. Prvi carinski postupka je postupak puštanja robe u slobodan promet. Strana roba stječe status domaće robe i nad njom više nema carinskog nadzora. U taj postupak se smije samo staviti roba koja je zadovoljila odredbe Carinskog zakona. Drugi postupak je provozni postupak. On se definira kao prijevoz robe od jedne jedinice Carinske uprave do druge. Roba može biti strana ili domaća. Tijekom provoza ona je pod carinskim nadzorom pri čemu se moraju poštovati međnarodna pravila o odvijanju poštanskog prometa. Postoje više vrsta provoza a mogu biti provoz za izvoz, provoz za uvoz, tradicionalni provoz i provoz unutar zemlje. Postupak se završava podnošenjem robe i propisanih isprava

određenoj carinarnici koja vraća jedan primjerak JCD, koja obavještava o prispjeću robe. Postupak carinskog skladištenja je treći postupak koji podrazumijeva smještaj robe u carinsko skladište, uglavnom neki prostor koji odgovara propisanim uvjetima i koji je pod nadzorom carinarnice. Ono može biti javno ili privatno. Na uvezenu robu se ne plaća carina, PDV niti druge pristojbe sve do njezinog puštanja u promet ili prodaje. U skladištu se može i obavljati prerada strane robe, ali carinarnica to mora odobriti ako se dokaže da je to gospodarski opravdano i da je moguća carinska kontrola. Postupak unutarnje proizvodnje je carinski postupak unutar kojeg se dopuštaju radnje, obrade, prerade, postavljanja, sastavljanja, popravaka, obnavljanja robe i slično. Carinarnica mora ovaj postupak odobriti i odrediti rok vraćanja robe u inozemstvo. Postupak prerade pod carinskim nadzorom je postupak s učinkom u kojem se naplata carine i drugih pristojbi odgađa sve dok postupak prerade ne završi. Prerada se vrši pod carinskim nadzorom, a gotov proizvod se carini po stopi carinske tarife.

Jedinstvena carinska deklaracija je pisana isprava koja se rabi kao obrazac carinske deklaracije za sve vrste carinskih postupaka. Ona se podnosi carinarnici kojoj je podnesena i roba. Obrazac je propisala Carinska uprava, a sastoji se od 8 primjeraka ili dva kompleta od 5 primjeraka potrebnih za carinski postupak. Primjerci deklaracije su za zemlju izvoza, obradu podataka, izvoznika, odrednišnu carinarnicu, potvrdu primitka, zemlju odredišta, obradu podataka i primatelja. Nekad nisu potrebni svi primjeri pa se precrta primjerak koji nije korišten. Isprave koje se koriste i prilažu sa jedinstvenom carinskom deklaracijom su račun i ostale trgovačke isprave, deklaracija o vrijednosti robe, isprave za utvrđivanje podrijetla robe i sve druge isprave koje uređuju da se roba pusti u slobodan promet.

Carinska tarifa je pravni propis koji se donosi u obliku zakona. Na njoj se nalazi zakonski tekst a nakon toga slijedi carinska tarifa. Hrvatska je preuzela i obveze za godišnja snižavanja carina na uvoz određene robe, kada je pristupila Svjetskoj trgovinskoj organizaciji. Svake godine je potrebno donijeti novi zakon o carinskoj tarifi koji sadrži nove, snižene carinske stope. Zakon o carinskoj tarifi određuje sustav nazivlja i nazive robe koja se uvozi, odnosno izvozi, sustav brojčanog označavanja robe, pravila razvrstavanja robe u tarifne brojeve i podbrojeve, pravila obračunavanja carina, carinske stope i prelevmane koji se primjenjuju na uvezenu robu. Općenito

carinska tarifa je popis proizvoda s pripadajućim šiframa te pripadajućim stopama carina. Hrvatske carinske tarife su zasnovane na harmoniziranom sustavu. Roba se svrstava u 21 odsjek, a oni pa se dijele na 96 poglavlja. Carinske tarife se dijele na više vrsta prema različitim kriterijima, pa tako imamo prema kretanju robe (uvozne, izvozne, provodne), prema broju stupaca stopa carine (jednostupčane, dvostupčane), prema načinu donošenja (ugovorene ili konvencionalne, autonomne), prema načinu određivanja odnosno obračunavanja carina (po vrijednosti, specifične, kombinirane), prema carinskim obeznicima na koje se odnosi (opće, posebne ili specifične), prema vrsti robe na koju se odnosi (opća, djelomična) i prema broju stopa carina koji sadrži (uniformne, specijalizirane). U hrvatskoj carinskoj tarifi imamo uvozne, jednostupčane, autonomne, kombinirane, opće prema carinskim obeznicima i prema vrsti robe te specijalizirane prema broju carinskih stopa. Prilikom uvoza i prilikom izvoza robe, potrebno ju je tarifirati, svrstati u određeni i odgovarajući tarifni stavak, a to je kompliciran sustav jer ima 7000 različitih stavki i svaka mora biti točna jer može doći do carinskog prekršaja i jer se po svakoj drugoj stavci naplaćuje drugačija stopa carine.

Kada se govori o carini i carinskom sustavu Hrvatske misli se na njezinu nacionalnu carinsku politiku, koja se dijelom zasniva na povijesnim nasljeđima nekadašnje Jugoslavije, reformi carinskog sustava Hrvatske koja traje i danas, ali i članstvu Hrvatske u Europskoj uniji. Sukladno tome, pri analizi ovoga sustava važno je razmotriti različite segmente. Carinska uprava, u čijoj nadležnosti je funkcioniranje ovog nacionalnog sustava, definira se kao upravna organizacija u sastavu Ministarstva financija Republike Hrvatske. Ona je zadužena za čitavi niz poslova i funkcija ove prirode, a generalno se ističe kako priprema stručne podloge za utvrđivanje ekonomske i razvojne politike u području carinskog i trošarinskog sustava i sustava carinske i izvan carinske zaštite. U tom kontekstu izdvaja se niz pojedinačnih zadaća ovoga tijela (Ministarstvo financija, 2018):

- „Organizira i nadzire rad carinske službe;
- Prati i obrađuje podatke o izvozu, uvozu i provodu;
- Obavlja carinski nadzor u robnom i putničkom prometu s inozemstvom; primjenjuje međunarodne ugovore o trgovini i bilateralne sporazume te ugovore iz područja međunarodnoga cestovnog prometa;

- Obavlja provjeru fizičkih i pravnih osoba u skladu s carinskim, trošarinskim i drugim propisima na cijelom području Republike Hrvatske;
- Odobrava i provodi carinski dopušteno postupanje ili uporabu robe;
- Prati naplatu prihoda državnog proračuna po osnovi carine, trošarina, posebnih poreza i drugih davanja koja se, sukladno posebnim propisima, obračunavaju pri carinjenju robe u tuzemstvu, odnosno pri puštanju u potrošnju, te poduzima mjere za osiguranje njihove naplate;
- Obavlja nadzor i kontrolu obračuna i naplate carine, trošarina, posebnih poreza i drugih davanja koja se, sukladno posebnim propisima, obračunavaju pri carinjenju robe u tuzemstvu odnosno pri puštanju u potrošnju; obavlja poslove prisilne naplate carine, trošarina, posebnih poreza i drugih davanja;
- Obavlja devizno-valutnu kontrolu u međunarodnome putničkom prometu s inozemstvom;
- Sprječava i otkriva carinske i devizne prekršaje i prekršaje u pogledu trošarina i posebnih poreza i kaznena djela u carinskim i trošarinskim stvarima, te posebnih poreza;
- Vodi upravni i prekršajni postupak zbog povreda carinskih i trošarinskih propisa i propisa o posebnim porezima, te podnosi zahtjeve i poduzima druge radnje za provedbu prekršajnog i kaznenog postupka;
- Priprema stručne podloge za podnošenje zahtjeva glede osiguranja proračunskih sredstava za financiranje rada i djelatnosti Carinske uprave;
- Brine o izgradnji, održavanju i modernizaciji carinskih objekata;
- Obavlja poslove koje se odnose na zapošljavanje, položaj, prava, obveze i odgovornosti djelatnika Carinske uprave;
- Provodi prvostupanjsko i drugostupanjsko disciplinsko sudovanje;
- Organizira stručno obrazovanje i usavršavanje carinskih službenika i namještenika te sudjeluje u provedbi državnih stručnih ispita za službenike;
- Nadzire rad međunarodnih otpremnika;
- Provodi stručne ispite i izdaje odobrenja za obavljanje poslova međunarodnog otpremništva;
- Suraduje s inozemnim carinskim službama i međunarodnim organizacijama u rješavanju carinskih pitanja;
- Obavlja i poslove koji su joj na temelju posebnih propisa stavljeni u djelokrug;

- Obavlja i druge poslove koje joj odredi ministar.“

Prilikom izvršenja svojih zadaća i aktivnosti ona djeluje samostalno i neovisno, no vrlo često i surađuje s ostalim državnim tijelima i organizacijama, institucijama i sličnim dionicima. Pri tome svakako treba istaknuti razna ministarstva, Poreznu upravu Republike Hrvatske, upravna i inspekcijska tijela i ostale.

Carinsku upravu prema ustrojstvu čini (Ministarstvo financija, 2018):

- 7 sektora u Središnjem uredu;
- 4 područna carinska ureda;
- 19 carinskih ureda;
- 13 graničnih carinskih ureda.

Funkcioniranje ovog nacionalnog sustava značajno je determinirano radom carinarnica, koje predstavljaju tijela u gospodarskim i prometnim središtima, koja se osnivaju na temelju opsega, strukture i tijeka robe u ukupnom prometu, ali i na temelju gospodarskih interesa tog prostora. Osim njih, postoje i carinske ispostave, odnosno unutarnje ustrojstvene jedinice carinarnica, u sjedištu ili izvan sjedišta carinarnice (MUP, 2013).

4.3. REFORMA CARINSKOG SUSTAVA I MEĐUNARODNI UTJECAJI

Najznačajnije promjene u carinskom sustavu Hrvatske vežu se uz pristupanje države Europskoj uniji. Naime, tim činom Hrvatska je postala dijelom jedinstvenog carinskog područja Unije, o kojem je prethodno bilo riječi. To zapravo znači da je od tada ukinut sav carinski nadzor nad trgovinom Hrvatske s ostalim zemljama članicama Europske unije. Pri tome, roba koja se razmjenjuje unutar EU ne smatra se uvozom i ne podliježe carinskim procedurama i nadzoru ove prirode, već samo ona roba koja se uvozi iz zemalja koje nisu članice Europske unije.

Usklađivanje carinskog sustava Hrvatske sa standardima Europske unije započeto je i specificirano u okviru Carinskog zakona. On predstavlja temelj carinskog sustava Hrvatske, a osim njega treba spomenuti Zakon o Carinskoj tarifi i Pravilnik o

obrascima za provedbu Carinskog zakona. Detaljnije o njima slijedi u nastavku (Tablica 3.).

Tablica 3. Temeljni zakoni i akti carinskog sustava Hrvatske

AKT	ELEMENTI
Carinski zakon Narodne novine 56/10	<ul style="list-style-type: none"> • Obuhvaća cjelokupni robni i putnički promet s inozemstvom; • Primijenjuje se od 2000. godine; • Uređuje prava i obveze osoba te ovlasti carinske uprave; • Primijenjuje se na čitavom području Hrvatske.
Zakon o carinskoj službi Narodne novine 115/16	<ul style="list-style-type: none"> • Odnosi se na poslove carinske uprave; • Pri tome, uređuju se ovlasti carinske prave koje se odnose na brigu o izvršenju zakona i propisa, nadzora rad carinarnica, pripremanje propisa iz ovlasti carina, rješava žalbe, rad carinske službe, suradnju sa svjetskom carinskom organizacijom u Bruxellesu itd.
Zakon o carinskoj tarifi Narodne novine 146/08	<ul style="list-style-type: none"> • Propisana pravila o načinu obračuna carina, pravila o razvrstavanju robe u odsjeke i poglavlja carinske tarife, sustav brojčanog označavanja robe i • određivanje visine carine na uvezenu robu; • Carinska tarifa je sustavno uređen popis sve robe koja se uvozi i izvozi uz stope carine; • Tarifni sustav primijenjuje se za • oko 90% svjetske trgovine – podijeljen je u 21 odsjek.
Zakon o slobodnim zonama Narodne novine 148/13	<ul style="list-style-type: none"> • Uređuje osnivanje slobodnih zona; • Upravljanje slobodnim zonama; • Obavljanje gospodarskih djelatnosti u slobodnim zonama.

Izvor: Izrada autora prema: Narodne novine (2018.) Zakoni. Dostupno na: <https://www.zakon.hr> (29.08.2018.).

Osim temeljnih elemenata zakonodavnog okvira carinskog sustava Hrvatske, svakako treba istaknuti i međunarodne utjecaje koji se odražavaju na ovo područje. Oni potječu iz članstva Hrvatske u specijaliziranim međunarodnim organizacijama i spomenutoj Europskoj uniji.

Hrvatska je od 1993. godine punopravna država članica Međunarodne carinske organizacije, vijeća za carinsku suradnju (engl. *World Customs Organisation – WCO*). Također, od 2000. godine može se istaknuti i statusom punopravne države članice Svjetske trgovinske organizacije (engl. *World Trade Organisation – WTO*). Obje od njih imaju izravan utjecaj na Hrvatsku u kontekstu njezine trgovine, ali i carinskog sustava, a pri tome se misli uglavnom na pozitivne utjecaje i uspješniju integraciju države u međunarodne procese i poslovne odnose. Vrlo je važno istaknuti kako je čitavi carinski sustav Hrvatske usklađen s propisima i pravilima WTO-a, točnije s nizom europskih carinskih standarda.

Osim utjecaja ovih organizacija, na carinski sustav evidentira se i utjecaj međunarodnih sporazuma i konvencija koje je Hrvatska potpisala ili im je pristupila. U tu skupinu svrstavaju se redom (Carinska uprava, 2018):

- Konvencija o TIR karnetu;
- Konvencija o privremenom uvozu (Istambulska konvencija);
- Sporazum o primjeni članka 7 GATT-a (engl. *General agreement on tariffs and trade*);
- Incoterms 2000;
- Sporazum o uvozu predmeta prosvjetnog, zdravstvenog i kulturnog karaktera;
- Sporazumi o slobodnoj trgovini potpisani s većim brojem zemalja, a koji se razmatraju i u kontekstu sporazuma Europske unije, o čemu je bilo riječi.

Osim utjecaja ovih organizacija na carinski sustav Hrvatske, posebno je značajno istaknuti i utjecaj Europske unije. Pri tome se konkretno misli na promjene koje nastupaju nakon dobivanja statusa punopravne države članice Europske unije, 01. srpnja 2013. godine, a detaljnije o njima slijedi u nastavku.

4.4. UTJECAJ EUROPSKE UNIJE

Kao što je već i istaknuto, članstvo Hrvatske u Europskoj uniji donijelo je niz promjena u svim segmentima pa tako i u ovome. O nekima je već bilo riječi, a generalno se imperativ postavlja na integriranje Hrvatske u jedinstveno unutrašnje tržište EU, to jest carinsko područje. Ovim činom na ukupno 74 graničnih područja Hrvatske ukinut je carinski nadzor nad robom i uslugama između Hrvatske i ostalih zemalja Europske unije. Međutim, to nisu jedine promjene koje su zahvatile Hrvatsku u predmetni carinski sustav. Osim što u Hrvatskoj, nakon navedenog događaja, počinju vrijediti četiri temeljne slobode Europske unije, o kojima je bilo riječi, pristupanjem Hrvatske EU dolazi do niz ostalih promjena u domeni carinskog sustava, kontrole i nadzora. Kretanje roba i usluga između Hrvatske i zemalja Europske unije temelji se na postojanju valjane fakture ili nekog sličnog dokumenata. Na taj način sam proces značajno je pojednostavljen, a unapređeno je i pitanje sigurnosti trgovine, zadovoljstva dionika i slično (Poslovni dnevnik, 2018).

S druge strane, robna razmjena Hrvatske s trećim zemljama, zemljama izvan granica EU, ne mijenja se značajnije. Ono što u tom području treba istaknuti jest da se ti odnosi temelje na pravnoj stečevini Europske unije, točnije na ugovorima i sporazumima koje je EU sklopila s pojedinim zemljama ili skupinama zemalja. Promjene, koje nastupaju u kontekstu navedenoga, odnose se i na uštedu financijskih sredstava, s obzirom da u putničkom prometu nadzor provodi samo policija, a u poštanskom prometu između zemalja Europske unije nema restrikcija, plaćanja davanja i sličnih ograničenja.

Kao i ostatak odnosa i procesa s trećim zemljama, putnički i poštanski promet ne doživljava specifične promjene. Naime, dolazi tek do povećanja nekih olakšica i dopuštenih količina roba na koje se ne plaća carina. Izvan granica EU, u poštanskom prometu carine i PDV ne plaćaju se na pošiljek koje imaju vrijednost do 22 eura i ako su pošiljatelj i primatelj pravna osoba, odnosno 45 eura, kod fizičkih osoba (Poslovni dnevnik, 2018).

Prije pristupanja države Europskoj uniji, opsežne rasprave vodile su se oko problematike uvoza motornih vozila iz zemalja Europske unije u Hrvatsku. Naime,

nakon priključenja Hrvatske EU, kod uvoza motornih vozila plaća se poseban porez, prije registracije vozila u Hrvatskoj. Jedina mogućnost povrata istoga nastupa u slučaju kada se vozilo izveze dalje iz Hrvatske. Važno je istaknuti kako je Zakonom o posebnom porezu na motorna vozila u Hrvatskoj uveden takozvani ekološki porez. Na osnovu toga nastupa pojeftinjenje vozila s niskom emisijom ugljičnog dioksida (CO₂). Posljedično, značajno povećanje cijena destimulira kupovinu vozila koja su ekološki neprihvatljiva, što doprinosi zaštiti okoliša i održivom razvoju generalno (Europski fondovi, 2018). U kontekstu carinskog postupanja, posebne specifičnosti razmatraju se u okviru Neumskog koridora. Naime, na tom području prekida se kontinuitet teritorija EU, za koji vrijede posebna pravila u robnom prometu. Sukladno carinskim propisima EU, robe koje se kreću preko vanjske granice EU predmet su mjera carinskog i sigurnosnog nadzora, a one vrijede upravo za ovo područje.

Kako bi isto bilo jasnije, u nastavku se specificiraju određene stavke iz domene carinskih propisa koji vrijede za Neumski koridor (Carinska uprava, 2018):

- Putnički promet – roba koja se nalazi u osobnoj prtljazi putnika koji se kreću preko neumskog područja usmeno se prijavljuje carinskim službenicima. Isto vrijedi i za robu koja nije dio prtljage ako se radi o nekomercijalnoj robi;
- Robni promet – carinski postupci i nadzor nad komercijalnim robama ovise o carinskom statusu robe, vrsti i njenoj vrijednosti. Posebno se razmatra roba koja je podrijetlom iz EU, kao i ona koja je podrijetlom iz trećih zemalja. Roba koja nije roba EU nalazi se pod carinskim nadzorom pa se kreće preko ovog područja uz primjenu carinskog postupka vanjskog provoza (T1) i NCTS aplikacije. Sva ostala roba predmet je mjera carinskog i sigurnosnog nadzora i može se kretati uporabom postupka unutarnjeg provoza T2 (pri čemu deklaracija mora sadržavati carinske i sigurnosne podatke) ili praćena ispravom T2L i skraćenim sigurnosnim deklaracijama (ISD i USD);
- Poseban status imaju i robe koje premašuju 15 000 eura vrijednosti, točnije zahtijeva dodatne isprave, potvrde i sličnu dokumentaciju;
- Proizvodi životinjskog podrijetla – mogu se kretati preko neumskog područja uz primjenu propisanih carinskih postupaka i mjera te uz uvjet da se prevoze u vozilima koja se mogu učinkovito plombirati;

- Žive životinje nisu dozvoljene za prijevoz preko ovog područja, iznimno ako je riječ o kućnim ljubimcima (do 5) ukoliko imaju potrebite isprave.

Smatra se načelno kako su ovime obuhvaćene generalne promjene koje nastupaju u carinskom sustavu Hrvatske nakon pristupanja države Europskoj uniji. S obzirom da je riječ o vrlo kompleksnom području, o istima je moguće raspravljati i s različitih aspekata. Ono što je značajno reći jest činjenica kako hrvatski carinski sustav kontinuirano podliježe promjenama i modifikacijama, pa je već u bližoj budućnosti moguće očekivati neke druge promjene, koje će se donositi s razine Europske unije.

4.5. NCTS SUSTAV

Kao što je već i opisano, Republika Hrvatska ulaskom u Europsku uniju imala je za obvezu preuzeti sve obveze iz europskog zakonodavstva koje su, između ostaloga, vezane i uz Carinsku uniju. U kontekstu konkretnijih i opsežnijih promjena, posebno treba spomenuti promjenu koja je bitno izmijenila poslovne procese, odnosno postupak prijevoza robe među državama. Misli se na NCTS (engl. *New Computerised Transit System*), odnosno Novi kompjuterizirani provozni sustav.

On se može definirati kao sustav koji podržava neprekinuti postupak provoza robe pod carinskim nadzorom, što ga primjenjuju carinske administracije članica Unije i EFTA zemalja (Carinska uprava, 2018). Važno je istaknuti kako je uvođenje i razvoj ovoga sustava jedan od temeljnih preduvjeta koje je Komisija postavila pred sve nove države članice EU. u svrhu ispunjenja ovih zahtjeva, Hrvatska je razvila vlastitu nacionalnu proveznu aplikaciju NTA (engl. *National Transit Application*) koja podržava sve funkcionalnosti NCTS-a.

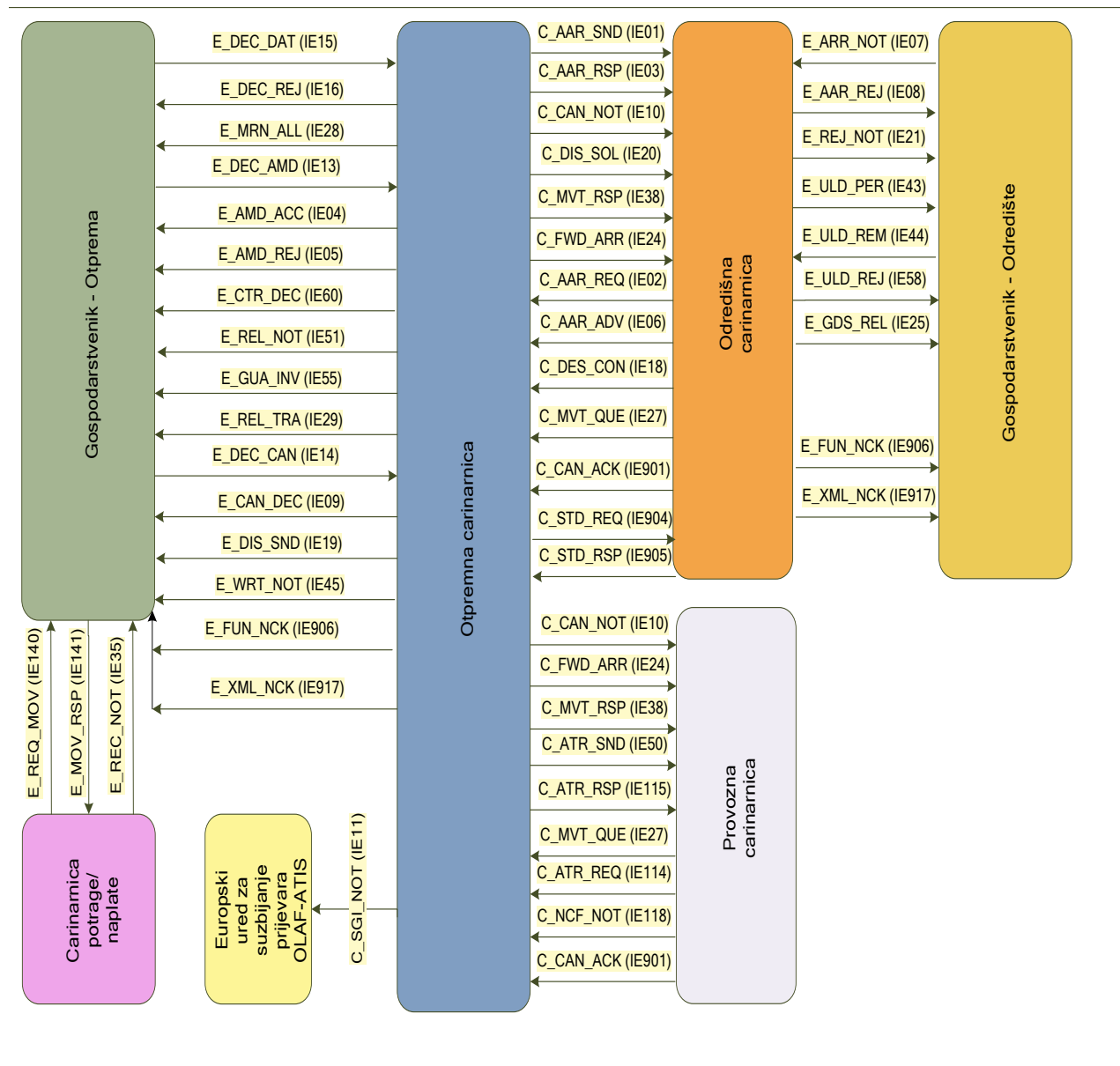
Može se generalizirati kako ovaj sustav biva sačinjen od niza postupaka koji se odnose na (Carinska uprava, 2018):

- Otpremne, odredišne i provezne carinice;
- Upravljanje jamstvima;
- Postupak potrage i naplate;
- Sigurnosne i zaštitne podatke te slično.

Riječ je o sustavu koji podržava suvremeno psolovanje generalno, a misli se na ono elektroničko, te se razmatra u domeni e-Carine. Naime, on osigurava elektronički prihvata i slanje svih poruka koje su potrebne za pokretanje i uspješno okončanje proznoq postupa, što u praksi značajno pojednostavljuje ove procese, a kvalitetu izvedbe podiže na višu razinu.

Funkcioniranje ovoga sustava utemeljeno je na slanju IE poruka, koje su na službenim stranicama Europske unije, Carinske uprave Hrvatske i ostalih zemalja, te ostalim stranicama navedene i specificirane. Ove poruke razmijenjuju se između IT sustava vanjskih korisnika ili gospodarstvenika i Informacijskih sustava carinskih uprava. Riječ je o porukama u svezi proznoq postupa ili procesa, a one daju osnovne informacije u svezi njegova tijeka. Pregled sheme mogućih poruka i njihova tijeka među korisnicima daje se u nastavku (Slika 5).

Slika 5. NCTS poruke

Izvor: Carinska uprava (2018.) NCTS. Dostupno na: <https://carina.gov.hr/istaknute-teme/e-carina/ncts/2430> (29.08.2018.).

Vidljivo je kako postoji čitav niz šifriranih poruka među sudionicima ovoga procesa, koje zahtijevaju zasebno tumačenje. Ono što je danim prikazom potrebno istaknuti jest tijekom ovih poruka, odnosno postojanje različitih skupina sudionika ovoga procesa, koji međusobno komuniciraju, a kvaliteta i jednostavnost te komunikacije, kao i njihovih odnosa ovim putem bivaju unaprijeđeni.

Uvođenjem NCTS-a, elektronički zapis podataka postaje jedini pravno valjani dokaz i zamijenjuje time sve dotadašnje sustave, odnosno pismene deklaracije. Prednosti ovoga sustava su brojne i mogu se razmatrati s gledišta pojedinih subjekata, odnosno dionika. Ipak, u kontekstu njihove generalizacije treba redom istaknuti (Carinska uprava, 2018):

- Pojednostavljenje poslovanja;
- Ušteda vremena;
- Financijska efikasnost, odnosno ušteda novca;
- Sigurnije poslovanje;
- Lakša kontrola i nadzor;
- Pravodobni uvid u sve informacije;
- Mogućnost uspješnijeg planiranja poslovnih procesa;
- Bolja povezanost i jača suradnja sudionika;
- Povjerenje;
- Nesmetano kretanje pošiljaka među udaljenim sudionicima i slično.

Vidljivo je kako su prednosti izravno evidentirane na primjeru carine i samoga sustava, ali i nekog gospodarstva. Pri tome se posebice ističu otpremništvo, ovlašteni pošiljatelji i primatelji, prijevoznici te ostali sudionici. Kako bi u praksi primjena, odnosno implementacija bila moguća, važno je ispuniti nekoliko zadataka. Naime, važno je razviti kompatibilne IT sustave, a pri tome se povezati s s Informativnim sustavom carine kao vanjski korisnik. Takva praksa osigurava slanje elektroničkih poruka prema unaprijed prihvaćenom obliku i sadržaju.

Za uvođenje NCTS faze 4 u Republiku Hrvatsku zadužena je posebna radna grupa. Nju čine poslovni i tehnički dio projektnog tima, a njezin zadatak je, između ostalog, priprema i održavanje dokumentacije za vanjske korisnike. Iako je riječ o projektu koji zahtijeva izvjesno vrijeme i financijska sredstva, sukladno koristima koje se očekuju, riječ je o opravdanim naporima i izdacima, koji će u budućnosti unaprijediti kvalitetu, funkcionalnost i sigurnost carinskog sustava Hrvatske generalno.

Problemi s kojima se Hrvatska suočava u kontekstu carine i ovih odnosa ili prirode su razni. Oni su načelno vrlo nepredvidivi pa ih je teško kontrolirati. Svakako se treba

osvrnuti na vrlo aktualan problem koji se može razmatrati s ekonomskog i socijalnog aspekta, a odnosi se na izbjegličku krizu i lakoću ulaska emigrana u Hrvatsku. Pored toga, tu su brojna pitanja poput tehničkih i metodoloških problema, ali i problema ostale prirode. Neki od primjera su provizija na poštanske usluge prilikom kupovine internetom iz zemalja EU, ali i trećih zemalja, porezna evazija, uvoz hrane iz trećih zemalja i slično.

5. ZAKLJUČAK

Carinski sustav i carinska politika jedna su od vodećih obilježja nekog nacionalnog gospodarstva, ali i pripadajućeg društva. Osim što specificiraju način funkcioniranja nekog gospodarstva u kontekstu odnosa s ostalim državama svijeta, a posebice u domeni međunarodne trgovine, ujedno specificiraju i doprinose realizaciji niza socijalnih ciljeva. Carinski sustav Europske unije obilježen je brojnim specifičnostima, a često se ističe kako je riječ o najkompleksnijem carinskom sustavu na međunarodnoj razini. Vodeća obilježja istoga su jedinstveno unutarnje tržište, slobodna trgovina, vladavina sloboda, visoka podrška tehnologije i kompleksna informatizacija procesa. Moguće je tvrditi kako su upravo to elementi osnove njegova postojanja i funkcioniranja carinske unije ovoga područja.

Europska unija jedno je od međunarodnih gospodarstava koje je u najvećoj mjeri orijentirano prema vani i to je jedan od strateških pravaca ove nadnacionalne tvorevine. S obzirom da je Hrvatska njezina punopravna država članica, ovo svojstvo se nedvojbeno implicira i na primjer ove države. Sukladno tome, u suvremeno doba carinski sustav Hrvatske, ali i Europske unije, kontinuirano podliježe modifikaciji, nadogradnji i osnaživanju, s ciljem unapređenja poslovnih procesa, konkurentnosti gospodarstva i redom dalje.

U suvremeno doba, carinski se procesi i sustavi sve više suočavaju s ozbiljnim međunarodnim izazovima i prijetnjama, a moguće je govoriti o globalizaciji trgovine, poslovnim modelima i logistikama, kriminalu i zločinima te sličnome. Upravo zbog toga, ispravno je tvrditi kako je riječ o dinamičnom sustavu koji obilježava kontinuitet mijenja pa se u budućnosti ozbiljnije promjene očekuju i u domeni carinske unije Europske unije. Promjene koje će se odraziti na carinski sustav Hrvatske pritijecati će s razine Europske unije. Točnije, očekuje se da će Europska unija biti pokretač tih promjena, sukladno spoznaji o međunarodnim izazovima, zahtjevima i potrebama. Veliku ulogu pri tome imati će konkretna tehničko-tehnološka rješenja, kao što je i NCTS sustav, koja se unaprijediti jednostavnost, kvalitetu i sigurnost svih procesa ove prirode. U domeni konkretnijih promjena očekuju se intenzivniji napori u unapređenju odnosa s trećim zemljama svijeta, odnosno sklapanje novih ugovora i

sporazuma. Pri tome, očekivano je jačanje ekonomske suradnje Europske unije s ostatkom svijeta, kao i unapređenje ekoloških i socijalnih pitanja koja proizlaze iz tih odnosa.

Poznavanje i istraživanje predmetne problematike od osobitog je značaja, ne samo u kontekstu međunarodne trgovine, već i šire. Pri tome se ističe kako carinski sustavi utječu na ekonomske, socijalne i političke učinke, te opće stanje i odnose među državama ili gospodarstvima. Ogledni primjer su i odnosi između Kine i SAD-a, koji utječu ne samo na stanje u tim državama, već i na opće trgovinske te gospodarske, političke i socijalne prilike u svijetu. Osnovna svrha carinskih sustav u tom kontekstu očituje se kroz zaštitu nacionalnog gospodarstva i društva, stjecanje prihoda, stabiliziranje makroekonomske pokazatelja te dugoročno usmjeravanje države.

LITERATURA

Knjige:

1. Ibrišimović, F. (2006.) Carinski sustav Republike Hrvatske. Zagreb: Poslovni zbornik
2. Jokić, T. (2007.) Carinski sustav – carinski postupci i postupanja sa stranom i domaćom robom. Zagreb: Institut za javne financije.
3. Kersan-Škabić, I. (2017.) Ekonomija Europske unije
4. Matić, B. (2004.) Međunarodno poslovanje. Zagreb
5. Sharma, S., Tomić, D. (2012.) Ekonomska politika i makroekonomski menagment. Mikrorad d.o.o., Zagreb
6. Šenjičnjak, S., Šoštarić, B., Zlopaša, B. (2008.) Carinske procedure i usklađivanje s europskim carinskim sustavom. Zagreb: Poslovni zbornik

Članci:

1. Europska komisija (2014.) Politike Europske unije. Luksemburg: Ured za publikacije Europske unije.
2. Zelenika, R., Pupovac, D., Rudić, D. (2001.) Špediter u funkciji logističkog operatora. Pomorski zbornik 38. str. 143.-157.

Internet izvori:

1. Carinska unija (2018.) Neumski koridor. Dostupno na: <https://carina.gov.hr/pristup-informacijama/propisi-i-sporazumi/carinsko-zakonodavstvo/fizicke-osobe-2715/neumski-koridor-2762/2762> (29.08.2018.)
2. Carinska uprava (2018.) NCTS. Dostupno na: <https://carina.gov.hr/istaknute teme/e-carina/ncts/2430> (29.08.2018.)
Dostupno na: <https://repozitorij.fpz.unizg.hr/islandora/object/fpz:116/preview> (26.08.2018.)
3. Enciklopedija (2019.) Carina. Dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=10799> (05.06.2019)

4. Europska komisija (2018.) Carina. Dostupno na: https://ec.europa.eu/info/topics/customs_hr (28.08.2018.)
5. Europski fondovi (2018.) Carine 2020. Dostupno na: <http://europski-fondovi.eu/program/carine-2020> (30.08.2018.)
6. Index (2018.) SAD uveo carine, Kina zvrtila „Počeo je najveći trgovinski rat u povijesti“. Dostupno na: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/sad-uveo-carine-kina-uzvratila-poceo-je-najveci-trgovinski-rat-u-povijesti/2009216.aspx> (05.06.2019.)
7. Ministarstvo financija (2018.) O upravi. Dostupno na: <https://carina.gov.hr/o-upravi/15> (28.08.2018.)
8. MUP (2013.) Carinski sustav u RH nakon srpnja 2013. i osvrt na kretanje roba preko neuma. Dostupno na: https://www.mup.hr/UserDocsImages/topvijesti/2013/lipanj/prezentacija_KARD_UM.pdf (29.08.2018.)
9. Narodne novine (2016.) Zakon o carinskoj službi. Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/251/Zakon-o-carinskoj-slu%C5%BEbi> (29.08.2018.)
10. Narodne novine (2018.) Carinski zakon. Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/268/zzz-Carinski-zakon> (29.08.2018.)
11. Narodne novine (2018.) Zakon o carinskoj tarifi. Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/393/Zakon-o-carinskoj-tarifi> (29.08.2018.)
12. Narodne novine (2018.) Zakoni. Dostupno na: <https://www.zakon.hr> (29.08.2018.).
13. Poslovni dnevnik (2013.) Carinska politika EU – promjene za Hrvatsku. Dostupno na: <http://www.poslovni.hr/hrvatska/carinska-politika-eu-promjene-za-hrvatsku-238778> (30.08.2018.)
14. Štingl, K. (2013.) Unutarnje tržište Europske unije i temeljne slobode. Dostupno na: <http://www.iusinfo.hr/DailyContent/Topical.aspx?id=14613> (28.08.2018.).
15. Vukasović, M. (2015.) Implementacija NCTS sustava u carinski sustav Republike Hrvatske.

POPIS SLIKA

Slika 1. Operativni poslovi međunarodne špedicije	11
Slika 2. Ustrojstvo i funkcioniranje carinske unije EU	16
Slika 3. Temeljne slobode unutarnjeg tržišta Europske unije.....	19
Slika 4. Ugovori o slobodnoj trgovini i ostali trgovinski ugovori Europske unije	21
Slika 5. NCTS poruke	35

POPIS TABLICA

Tablica 1. Nacionalna i međunarodna špedicija	8
Tablica 2. Tarifno-konjunktorni poslovi	10
Tablica 3. Temeljni zakoni i akti carinskog sustava Hrvatske	29

SAŽETAK

Carinski sustav doprinosi realizaciji vodećih strateških ciljeva nekog gospodarstva, no i onim socijalnim te ekološkim. Prvenstveno od uređuje trgovinu i odnose neke zemlje s ostatkom svijeta, no odgovoran je i za niz ostalih poslova. To potvrđuje njegovu kompleksnost i multidimenzionalnost.

Nacionalni carinski sustav Hrvatske uvelike je determiniran obilježjima Europske unije, odnosno njezina carinskog sustava. Rezultat je to prihvaćanja pravne stečevine EU, što je obveza svih država članica. Osnovna obilježja carinskih sustava na razini EU su jedinstveno unutarnje tržište, slobodna trgovina, vladavina sloboda te informatičko ili elektroničko poslovanje.

Pridruživanje Hrvatske EU pozitivno se odrazilo na njezin carinski sustav, a unaprijedilo je odnose između Hrvatske i sveih zemalja EU. Osim toga, uređeni su i odnosi s trećim državama svijeta na temelju brojnih ugovora, a napredak u tom smjeru očekuje se i u budućnosti. To će za rezultat imati unapređenje konkurentnosti i nastupa Hrvatske na međunarodnoj razini.

Ključne riječi: carinski sustav, Europska unija, Republika Hrvatska.

SUMMARY

The customs system supports the realization of the leading strategic goals of an economy, but also of the social and ecological goals. It is primarily focused on trade and relations of some country with the rest of the world, but it is also responsible for a number of other affairs. This confirms its complexity and multidimensionality.

The national customs system of Croatia is largely determined by the features of the European Union's customs system. That is the result of the *acquis communautaire* adoption, which is a duty of all Member States. The basic features of customs systems at EU level are the single internal market, free trade, the rule of freedom, and the IT or electronic business.

Accession of Croatia to the EU has positively reflected on its customs system, and has improved relations between Croatia and all EU countries. In addition, relations with third countries are regulated by numerous treaties, and progress in that direction is also expected in the future. This will result in the improvement of competitiveness and performance of Croatia at the international level.

Key words: Customs system, European Union, Republic of Croatia